

Literatura Dramàtica

La matèria Literatura Dramàtica enriqueix de manera innegable el desenvolupament de les competències clau dels alumnes de batxillerat, ja que desplega la seva consciència artística i la seva sensibilitat, lligades a les qualitats expressives, simbòliques, tècniques, estètiques i sociològiques del gènere teatral. Així mateix, complementa el traçat seguit per a l'educació literària en l'ESO i en les matèries de Llengua Catalana i Literatura, Llengua Castellana i Literatura i Literatura Universal a batxillerat, per la qual cosa porta aparellats similars principis metodològics. En efecte, l'aula de literatura constitueix un espai privilegiat per desenvolupar les dues modalitats de lectura abordades al llarg de tota l'escolarització —la lectura guiada i la lectura autònoma— afavorint la confluència dels corpus respectius. En el cas que ens ocupa i donades les característiques del gènere dramàtic, les dues modalitats s'obren a un concepte més ampli de recepció, pel qual l'accés al llegat teatral s'aconsegueix tant a través de la lectura com del visionat audiovisual o de l'assistència a posades en escena. En atenció a aquesta especificitat, parlarem de «recepció guiada» i de «recepció autònoma» quan sigui pertinent fer-ho. Aquest recorregut per la immensa intertextualitat literària suposa una oportunitat magnífica per reflexionar sobre el sentit de la literatura, de l'escriptura, de l'autoria o de la relació amb el temps social des del qual s'escriu i des del qual es llegeix. Finalment, es fomenta la capacitat d'aprendre a ser espectador o espectadora de teatre, comprendre'n la importància i la vocació de creació de consciència social, constatar i valorar la creació artística al servei de llenguatges específics i, a més, experimentar la pràctica d'algunes tècniques bàsiques de lectura dramàtica.

L'enfocament proposat desperta en els alumnes la consciència artística que resulta valuosíssima per entendre, des de l'aula, el procés de creació i interpretació d'una obra dramàtica i per obrir portes a la comprensió i valoració del que anomenem «tradició literària»; a això s'hi afegeix que les obres del gènere teatral compten amb l'enorme privilegi de resultar molt adequades per ser compartides en comunitat de lectors. La lectura compartida d'una obra genera una infinitat d'oportunitats per a l'intercanvi de judicis i perspectives, per continuar llegint i investigant els diferents aspectes (de caràcter temàtic, lingüístic, pragmàtic, etc.) que la conformen, com també per produir diferents textos. La retroalimentació dels processos de lectura ofereix un camí enriquidor per a la configuració de la identitat dels alumnes i alumnes com a lectors i escriptors de literatura, com a públic teatral i cultural, igualment que per a la sistematització de metodologies que modelen aquesta identitat, potenciant el desenvolupament de la competència en comunicació lingüística.

La matèria permet, a més, l'apropiació d'un mapa de referències entorn del gènere dramàtic al llarg de la història, oferint tècniques d'anàlisi que permeten als alumnes comprendre, interpretar i gaudir de les diferents arts escèniques, com també conèixer la relació amb els contextos històrics i culturals de producció i representació escènica, que la major part de les vegades no són coincidents, al mateix temps que convida al qüestionament crític d'un cànon que ha deixat fora gran part de les obres escrites per dones o per autores i autors no occidentals. L'ampliació dels imaginaris contribueix sens dubte a la cohesió social, l'educació intercultural i la coeducació. La lectura compartida i autònoma de clàssics de la literatura dramàtica, la deliberació argumentada al seu voltant, el desenvolupament de processos d'indagació, les activitats d'apropiació i recreació dels clàssics contribueixen també de manera decisiva al desenvolupament de les competències clau.

El currículum de Literatura Dramàtica s'articula a partir de cinc competències específiques. En primer lloc, el desenvolupament d'habilitats d'interpretació de clàssics de la literatura dramàtica, siguin llegits o vists en escena, que tinguin en compte les relacions internes dels elements constructius de l'obra amb el seu sentit, com també la vinculació d'aquesta amb el seu context de producció i el seu lloc en la tradició literària, sense oblidar les característiques especials de recepció del gènere i posant també èmfasi especial en les maneres de lectura dramatitzada i grupal. En segon lloc, la posada en marxa d'estratègies de lectura i de recepció com a públic d'obres de teatre de manera autònoma, de manera que s'aprofitin els mapes de referència sorgits de la recepció guiada i compartida per construir la seva identitat com a espectador o espectadora teatral. La tercera competència específica se centra en la lectura comparada d'obres de diferents èpoques, contextos i llenguatges artístics que permetin constatar l'existència d'universals temàtics, arquetips de personatges i vessants formals recurrents al llarg de la història del gènere. Aquesta tercera

competència cerca també analitzar els vincles entre el text dramàtic i les diferents posades en escena al llarg del temps, incloent adaptacions cinematogràfiques, al mateix temps que afavoreix l'apropiació d'un marc de referències compartides i d'un mapa cultural que permeti contextualitzar les futures experiències teatrals, literàries i artístiques al fet que els alumnes hi tinguin accés. En quart lloc, es desenvolupa la competència específica dedicada a la pràctica de l'escriptura teatral. Finalment, trobem la participació en el debat cultural entorn del cànon literari i la necessitat d'incorporar-hi altres obres dramàtiques que mostrin la diversitat de mirades sobre el món i la importància de la literatura en la construcció d'imaginari.

Els criteris d'avaluació, d'enfocament competencial, atenen els coneixements, destreses i actituds relatius a la interpretació de textos dramàtics i representacions teatrals, la formulació de judicis de valor argumentats sobre les obres, la creació de textos d'intenció literària i la conformació d'un mapa cultural que permeti inscriure-les en el seu context social, històric, literari i cultural. Tot això reclama la diversificació d'instruments i eines d'avaluació al servei del diagnòstic i la millora de les habilitats vinculades a la recepció, producció i interacció oral i escrita, com també als processos de recerca i al desenvolupament del pensament crític.

Com que la trobada entre textos i lectors o espectadors constitueix el nucli central de la matèria, els sabers s'organitzen entorn de dos blocs vinculats, respectivament, a la recepció guiada i a la recepció autònoma de clàssics i obres rellevants de la literatura dramàtica. El corpus és per tant coincident, si bé es desenvolupen estratègies diferenciades per a una modalitat i una altra de recepció. El primer dels blocs, relacionat amb la construcció guiada i compartida de sentits a partir de la lectura, visionat a assistència teatral, s'inicia a més amb l'acostament a les especificitats de l'art teatral, parant esment tant al text, com a la realització escènica i a la recepció de l'espectacle. Quant a la selecció de textos, s'aposta per un corpus obert que convida als docents a la configuració d'itineraris entorn d'una obra que serà objecte de recepció guiada i compartida. Organitzada entorn de quatre eixos temàtics —el teatre del jo, els altres, el món, el metateatre—, la presentació no té pretensions ni de limitar ni d'esgotar les possibilitats de construcció d'itineraris: no constitueixen un catàleg de prescripcions juxtaposades. El seu objectiu és facilitar als professors exemples per construir itineraris de progrés adaptats a la diversitat i a les necessitats dels alumnes.

No es pretén, per tant, que al llarg del curs s'esgotin totes les possibilitats que la proposta comporta, sinó que cada docent seleccioni un nombre determinat d'obres i que triï un focus que li permeti vincular-les a altres obres d'altres contextos culturals o motlles genèrics, per posteriorment fer la lectura comparada de les unes i les altres, com també a l'exploració de les posades en escena que es puguin haver fet al llarg del temps. Aquests itineraris han de permetre aproximar-se a diferents moments, contextos d'escriptura, producció escènica i recepció, conflictes, arquetips literaris i de personatges, modes i formes d'expressió, com també la lectura comparada de textos clàssics i contemporanis, nacionals i estrangers, literaris i no literaris (historiogràfics, de crítica literària o d'altres codis artístics, inclosa l'escena teatral i la ficció audiovisual i digital contemporània).

La matèria de literatura dramàtica permet que els alumnes descobreixin, a través de l'experiència com a lector o com a públic teatral, el desenvolupament de les pròpies capacitats artístiques, creatives i interpretatives i que compreguin la relació necessària entre els aspectes teòrics i els pràctics. És fonamental la dinàmica de treball amb al·lusions constants a la pràctica teatral i a les possibles situacions escèniques que recorren temps i llocs molt diversos a partir del text. Els alumnes desenvolupen en aspectes com el literari, l'estètic i el cultural que, units al creixement de la seva sensibilitat, poden facilitar una experiència vital més plena, que els ajudi a abraçar la diversitat i a eliminar prejudicis i estereotips socials. Es tracta, en essència, de contribuir a l'enriquiment del patrimoni cultural dels alumnes i de les seves possibilitats d'expressió, aprenent a apreciar tant la bellesa de les obres, espectacles i muntatges teatrals que il·lustraren cultures passades, com els que sustenten el nostre present i avancen el nostre futur.

Competències específiques

CE 1 Llegir obres de la literatura dramàtica o veure'n la posada en escena, atenent tant les relacions internes dels elements constitutius del gènere i les seves funcions en les obres com a les relacions externes de les obres amb el context de producció i la inscripció en la tradició cultural, per eixamplar les possibilitats de gaudi de la literatura dramàtica i per estimular l'expressió artística.

Aquesta competència té la funció de desenvolupar habilitats d'interpretació que permetin accedir a obres rellevants del patrimoni dramàtic, que facilitin la verbalització d'un judici de valor fonamentat sobre les lectures o les representacions dramàtiques amb el suport de l'apreciació estètica i que ajudi a construir un mapa cultural que conjugui els horitzons nacionals amb els europeus i universals i les obres teatrals amb altres manifestacions artístiques. La meta és aconseguir la fruïció conscient i elaborada entorn del gènere teatral.

No es tracta, no obstant això, d'escometre una història de la literatura dramàtica de pretensions enciclopèdiques, sinó de seleccionar un nombre reduït d'obres que seran objecte de recepció guiada i compartida a l'aula —o en un espai escènic— que s'acompanyaran d'un conjunt de textos i representacions que permetran tant contextualitzar-los històricament i culturalment com inscriure'ls en la tradició literària i escènica, accedir a la història de les seves interpretacions i dialogar amb altres formes artístiques clàssiques i contemporànies.

Així mateix, es desenvoluparà convenientment la lectura dramatitzada, col·lectiva i en veu alta, posant especial atenció a la configuració de situacions i escenes, emfasitzant les emocions i la intensitat de les paraules, en un procés d'aula amb constants al·lusions a la pràctica teatral i a les possibles situacions escèniques a partir del text.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL4, CCEC1, CCEC2, CCEC3.1, CCEC3.2, CCEC4.2.

CE 2 Llegir o veure en escena de manera autònoma obres rellevants de la literatura dramàtica com a font de plaer i coneixement, seleccionar de manera orientada aquelles que millor s'ajusten als gustos, interessos i necessitats personals, diversificar formes d'accés al fet teatral i compartir experiències de recepció, per forjar un criteri propi i per gaudir de la seva dimensió social.

Desenvolupar aquesta competència implica avançar en la consolidació de l'autonomia i en la construcció de la pròpia identitat lectora, artística i cultural essencial per a la pervivència de l'hàbit com a lector i públic escènic més enllà de la vida escolar, dedicant un temps periòdic i constant a la lectura individual i a la participació i gaudi d'esdeveniments teatrals i de les arts escèniques en general, com també a la reflexió que permeti establir relacions entre els textos llegits, les seves diverses representacions i adaptacions a altres mitjans com el cinema, la televisió o els diversos formats digitals. La confluència del corpus propi de la modalitat de recepció guiada amb el de la modalitat de recepció autònoma, constituït en tots dos casos per clàssics i obres rellevants de la literatura dramàtica de tots els temps, propicia la provisió de mapes de referència que permetin la construcció d'itineraris de progrés. L'apropiació d'habilitats d'interpretació capaces de vèncer les resistències que obres i representacions teatrals d'una certa complexitat ofereixen, afavoreix el desenvolupament de criteris de selecció, imprescindibles en la formació de lector i espectador teatral autònom.

Això suposa ampliar les formes de gaudi, la diversitat i la complexitat dels textos escollits —que inclou el contacte amb formes literàries actuals, com també amb pràctiques culturals emergents i altres com el cinema o la ficció en televisió— i la capacitat d'expressar l'experiència de recepció com a lectors o com a públic. Es tracta d'ampliar el bagatge de lectures teatrals i, amb això, enriquir les maneres de llegir les obres per poder apreciar, progressivament, la seva proposta estètica, a més de poder ampliar els elements en els quals se sustenti la formulació de l'experiència per valorar-les, incloent la identificació de la intertextualitat entre els textos, com també la indagació i lectura d'assaig relacionat amb les lectures i les representacions teatrals.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL2, CCL4, CPSAA1.2, CPSAA5, CE3, CCEC1, CCEC2, CCEC3.1.

CE 3 Establir vincles entre obres dramàtiques de diferents èpoques, contextos i llenguatges artístics per constatar l'existència d'universals temàtics, tipologies de personatges i models

formals recurrents al llarg de la història i per reconèixer semblances i diferències en funció dels respectius contextos de producció i de la interrelació entre literatura i societat.

Aquesta competència específica incideix en la importància de progressar, en el marc dels itineraris de recepcions guiades establerts pels professors, en l'aprehensió del funcionament del fenomen teatral, aprofundint en la noció de text teatral i en els elements de significació de la realització escènica i el sistema estilístic quan les obres són representades. Per això, serà necessari sustentar l'aprenentatge en processos d'indagació i de construcció compartida de la interpretació de les obres, incloent l'anàlisi comparativa entre els textos dramàtics i les diverses posades en escena i entenent les funcions i els efectes de les diferents convencions a partir de les quals es construeix el teatre.

Així mateix, la indagació, recerca i comparació constants entre diferents obres, les posades en escena, adaptacions cinematogràfiques o altres representacions artístiques relacionades, hauran de conduir a la constatació de l'existència de temes, tòpics i personatges universals, com també a la comprensió de fluctuació històrica de recursos expressius i valors ètics i estètics i tot això configura l'art del teatre en general i el gènere literari dramàtic en particular, com a artefacte ideològic determinant en la construcció dels imaginaris col·lectius.

Es tracta de seleccionar per a la lectura guiada i compartida a l'aula algunes obres rellevants del patrimoni literari de gènere dramàtic —un patrimoni que ha d'incorporar l'obra de dones escriptores— en funció de la seva pertinència per mostrar elements rellevants de la construcció i funcionament del teatre i de les relacions que estableixen amb altres textos i amb els valors ideològics i estètics del context de producció, com també de la seva capacitat d'il·luminar i explicar el nostre present.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL4, CD1, STEM2, CPSAA5, CC1, CCEC1, CCEC2.

CE 4 Emprar les capacitats expressives i creatives necessàries per a la recreació o creació de textos dramàtics, utilitzant els elements que configuren el gènere, com també diferents tècniques, per compondre l'acció dramàtica, el disseny de personatges i la configuració de situacions i escenes.

L'ensenyament de l'escriptura teatral, potser menys atesa a l'aula enfront de la d'altres gèneres literaris i també enfront dels jocs de teatralització de textos ja escrits, posseeix un potencial expressiu i creatiu per a la promoció del coneixement divers i viscut de les arts escèniques, que contribueix de manera innegable al desenvolupament de persones autònomes, participatives, solidàries, creatives i amb cultura artística. L'escriptura dramàtica resulta molt adequada com a font d'aprenentatges lingüístics, literaris i comunicatius. Té, a més, l'avantatge de relacionar de forma molt explícita el llenguatge oral i l'escrit, amb què promou la millora de totes dues formes d'expressió. Finalment, la conflictivitat dramàtica subjacent al gènere teatral facilita l'expressió íntima i personal d'adolescents i joves, ja sigui sobre el propi jo o sobre la seva visió del món.

Aquesta competència requereix, per tant, que l'escriptura dramàtica no sigui vista com un procés simplement reproductiu o d'imitació de determinada concepció d'espectacles molt presents ja en el seu imaginari. És més, ha de partir d'un coneixement el més sistemàtic possible, encara que en un nivell bàsic, de l'estructura de l'obra teatral en el seu doble vessant de text dramàtic i de representació escènica a través dels diversos textos i representacions treballats en els itineraris de la matèria. D'aquesta manera s'afavoreix una veritable cerca de noves possibilitats creatives en els alumnes, relacionant conceptes, identificant i modificant personatges, escenaris, ambients, conflictes, problemes i solucions entorn de situacions d'experimentació dramàtica i propiciant sempre el desenvolupament de la seva intencionalitat creativa.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CD3, CPSAA3.2, CCEC2, CCEC3.1, CCEC3.2, CCEC4.1, CCEC4.2.

CE 5 Participar en la construcció d'un cànon literari dramàtic universal que integri la perspectiva d'experiència de les dones a través de la lectura, el visionat o l'assistència a obres teatrals d'escriptores o de personatges femenins essencials i que superi els marcs de la cultura occidental, per establir contrapunts d'interès, respecte i sensibilitat cap a altres veus i

per desenvolupar el pensament crític respecte a la construcció discursiva del món i els seus imaginaris.

La sensibilitat contemporània i els estudis literaris recents coincideixen a assenyalar clamoroses absències en la construcció del cànon literari. Absents les dones, absents també les veus no occidentals, es fa inexcusable la reconstrucció del cànon que incorpori les unes i les altres al mateix temps que indaga en les causes de la seva exclusió. Si la literatura i l'art són agents determinants en la construcció dels imaginaris —la construcció social dels gèneres, la configuració d'un «nosaltres» enfront de «els altres», o el traçat de models sentimentals i amorosos—, l'educació literària, entorn del gènere dramàtic, ha d'incorporar habilitats de lectura, interpretació i reapropiació dels textos que desenvolupin una mirada distanciada i que afavoreixin una reflexió crítica sobre la construcció discursiva del món. Això permetrà reconèixer i descartar actituds inconscientment sexistes, etnocèntriques i racistes.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL2, CCL4, CPSAA3.1, CPSAA4, CC1, CCEC1, CCEC2.

Criteris d'avaluació

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb aclariments orientatius per desenvolupar-los.

CE 1 Llegir obres de la literatura dramàtica o veure la seva posada en escena, atenent tant les relacions internes dels elements constitutius del gènere i les seves funcions en les obres com a les relacions externes de les obres amb el seu context de producció i la seva inscripció en la tradició cultural, per eixamplar les possibilitats de gaudi de la literatura dramàtica i per estimular l'expressió artística.

CA 1.1 Explicar i argumentar la interpretació de les obres teatrals llegides o vistes, a partir de l'anàlisi de les relacions internes dels elements constitutius amb el sentit de l'obra i de les relacions externes del text amb el context social, històric i amb la tradició literària, utilitzant un metallenguatge específic i incorporant judicis de valor vinculats a l'apreciació estètica de les obres.

- Analitzar i interpretar textos dramàtics rellevants i les seves representacions, seleccionats pel docent, atenent a aspectes temàtics, estructurals, de gènere i de subgènere.
- Relacionar les obres dramàtiques seleccionades pel docent amb el seu context de producció i amb la tradició literària.

CA 1.2 Llegir en veu alta i col·lectivament fragments i obres teatrals amb atenció especial a la configuració de situacions i escenes, emfasitzant les emocions, la intensitat de les paraules i els elements prosòdics, com també demostrant motivació, interès i capacitat per a la implicació en tasques col·lectives.

- Llegir en veu alta i col·lectivament, de manera interpretativa, textos dramàtics.

CE 2 Llegir o veure en escena de manera autònoma obres rellevants de la literatura dramàtica com a font de plaer i coneixement, seleccionar de manera orientada aquelles que millor s'ajusten als gustos, interessos i necessitats personals, diversificar formes d'accés al fet teatral i compartir experiències de recepció, per forjar un criteri propi i per gaudir de la seva dimensió social.

CA 2.1 Elaborar una interpretació personal a partir de la lectura, el visionat o l'assistència a obres rellevants de la literatura dramàtica que atengui aspectes temàtics, de gènere i de subgènere, elements de l'estructura i l'estil i valors ètics i estètics de les obres i estableixi vincles argumentats amb altres obres i altres experiències artístiques i culturals.

- Analitzar i interpretar textos dramàtics rellevants i les seves representacions, seleccionats de manera autònoma atenent a aspectes temàtics, estructurals, de gènere i subgènere.

CA 2.2 Accedir de diferents maneres a la cultura literària dramàtica en el marc d'un itinerari lector personal que enriqueixi, de manera conscient i sistemàtica, la pròpia identitat lectora i com a públic teatral.

CA 2.3 Participar en converses literàries de manera que es comparteixin les pròpies experiències de lectura, de visionat o d'assistència teatral amb l'ajuda d'un metallenguatge específic.

- Compartir les experiències de lectura o visionat d'obres teatrals.

CE 3 Establir vincles entre obres dramàtiques de diferents èpoques, contextos i llenguatges artístics per constatar l'existència d'universals temàtics, tipologies de personatges i models formals recurrents al llarg de la història i per reconèixer semblances i diferències en funció dels seus respectius contextos de producció i de la interrelació entre literatura i societat.

CA 3.1 Comparar textos o fragments teatrals entre si o amb la seva posada en escena, adaptació cinematogràfica o altres representacions artístiques relacionades, argumentant oralment o per escrit els elements de semblança i contrast tant pel que fa a aspectes temàtics i de contingut com formals i expressius i amb atenció als valors ètics i estètics de les obres.

- Comparar textos dramàtics entre si o amb la seva posada en escena, adaptació cinematogràfica o altres representacions artístiques relacionades, atenent a aspectes de contingut i forma.

CA 3.2 Desenvolupar projectes de recerca que donin lloc a fer una exposició oral, un assaig o una presentació multimodal al voltant d'una qüestió que estableixi vincles argumentats entre obres de la literatura dramàtica objecte de lectura guiada i les seves posades en escena o altres textos i manifestacions artístiques d'ahir i d'avui, en funció de temes, tòpics, estructures, personatges, llenguatge, recursos expressius i valors ètics i estètics i que mostri la implicació i la resposta personal del lector en la lectura.

CA 3.3 Elaborar de manera individual o col·lectiva una exposició multimodal que situï els textos teatrals llegits o vists en el seu horitzó històric i cultural i que ofereixi una panoràmica de conjunt sobre gèneres, estils i obres rellevants de la literatura dramàtica universal.

- Contextualitzar els textos llegits o visionats, atenent al context sociohistòric i literari.
- Elaborar de manera individual o col·lectiva una exposició multimodal que situï els textos teatrals llegits o vists.

CE 4 Emprar les capacitats expressives i creatives necessàries per a la recreació o creació de textos dramàtics, utilitzant els elements que configuren el gènere, com també diferents tècniques, per compondre l'acció dramàtica, el disseny de personatges i la configuració de situacions i escenes.

CA 4.1 Crear textos teatrals personals o col·lectius amb intenció literària i consciència d'estil, en diferents suports i amb ajuda d'altres llenguatges artístics i audiovisuals, a partir de la lectura d'obres o fragments teatrals significatius en els quals s'emprin les convencions formals del gènere, atenent especialment les seves dues seqüències textuais bàsiques (diàleg i acotacions) i al reflex dels elements de significació (espai i objectes escènics, il·luminació i so, disseny de personatges o codis interpretatius) en el text escrit.

- Crear textos teatrals amb intenció literària a partir de la lectura d'obres o fragments teatrals significatius.
- Emprar diferents suports i llenguatges artístics i audiovisuals per a la creació de textos literaris emprant les convencions formals del gènere.

CE 5 Participar en la construcció d'un cànon literari dramàtic universal que integri la perspectiva d'experiència de les dones a través de la lectura, el visionat o l'assistència a obres teatrals d'escriptores o de personatges femenins essencials i que superi els marcs de la cultura occidental, per establir contrapunts d'interès, respecte i sensibilitat cap a altres veus i per desenvolupar el pensament crític respecte a la construcció discursiva del món i els seus imaginaris.

CA 5.1 Realitzar un projecte de recerca sobre autores de rellevància, personatges femenins essencials, obres teatrals de contextos no occidentals o sobre qüestions temàtiques o formals que aportin una mirada diversa i crítica sobre la construcció d'imaginari que proposa la tradició literària.

- Conèixer autores i personatges femenins rellevants d'obres dramàtiques i obres teatrals de contextos no occidentals.

CA 5.2 Elaborar comentaris crítics o ressenyes de textos teatrals, ja siguin orals o escrits, participar en debats o taules rodones sobre lectures, visionats o assistències teatrals en els quals s'incorpori la perspectiva de gènere, es posi en qüestió la mirada etnocèntrica pròpia del cànon occidental, com també qualsevol altre discurs predominant en la nostra societat que suposi opressió sobre qualsevol minoria.

- Comentar textos dramàtics, orals i escrits, en els quals s'incorpori la perspectiva de gènere o cap a una altra manifestació que suposi l'opressió cap a qualsevol minoria.

Sabers bàsics

Es concreten a continuació els sabers bàsics organitzats en blocs.

A. CONSTRUCCIÓ GUIADA I COMPARTIDA DE LA INTERPRETACIÓ D'ALGUNS TEXTOS RELLEVANTS DE LA LITERATURA DRAMÀTICA INSCRITS EN ITINERARIS TEMÀTICS QUE ESTABLEIXIN RELACIONS INTERTEXTUALS ENTRE OBRES I FRAGMENTES DE DIFERENTS GÈNERES, ÈPOQUES, CONTEXTOS CULTURALS I CODIS ARTÍSTICS, AIXÍ COM ELS RESPECTIUS CONTEXTOS DE PRODUCCIÓ, D'ACORD AMB ELS EIXOS I ESTRATÈGIES SEGÜENTS

L'art teatral

El text teatral: definició i elements

- El llibret: actes, quadres i escenes; diàleg, monòleg i apart; didascàlies i acotacions; *drammatis personnae*.
- Estructura interna de l'acció: conflicte, situació i personatges; construcció dramàtica i postdramàtica; llenguatge i estil.

El personatge teatral

- Caracterització del personatge dramàtic: plans, funcions, personatge i acció, jerarquia, significat.
- Models, tipologies i evolució del personatge teatral des dels seus orígens fins a la crisi del personatge en el teatre modern.

La realització escènica i el sistema estilístic

- Espai escènic-escenogràfic i objecte escènic.
- Disseny de personatge: vestuari, màscara i maquillatge.
- Espai sonor, disseny d'il·luminació i recursos audiovisuals.
- Treball actoral i codis interpretatius.

La recepció teatral

- La relació amb el públic. Catarsi, distanciament i participació.

Temes i formes de la literatura dramàtica

El teatre del jo: els personatges com a models vitals

- Teatre biogràfic: La construcció del subjecte teatral i la indagació en els grans interrogants de la condició humana: identitat, amor, dolor, mort.
- Teatre autobiogràfic: intimitat, testimoniatge i autoreferència.

Viure amb els altres: el teatre com a model d'interpretació de les relacions humanes

- La tragèdia: l'ésser humà, el destí i l'ètica.
- El drama: llibertat individual i convencions socials.
- La comèdia: humor complaent, humor crític.

Viure en el món: funció i sentit del teatre

- Mitologies i cosmogonies: teatre mític i religions de diferents tradicions.
- Reproduir el món: els realismes, el teatre com a escola o crítica de costums.
- Teatre compromès: teatre polític, teatre document, teatre èpic.
- Imaginar el món: comèdia de màgia, simbolisme, avantguardes, teatre postdramàtic.

El teatre parla del teatre: metaficció teatral

Períodes essencials de la història de la literatura dramàtica
- El teatre a l'Antiguitat grecolatina. Tragèdia i comèdia.
- Edat Mitjana: pervivència del teatre llatí i formes del teatre litúrgic i profà.
- Segles XVI i XVII: autors i obres fonamentals del teatre anglès, espanyol i francès al Renaixement i al Barroc. El teatre popular en català del segle XVI i el teatre en català del segle XVII.
- Segles XVIII i XIX: pas de la Il·lustració al Romanticisme. El Realisme.
- Segles XX i XXI: de les avantguardes al teatre postdramàtic. La tradició clàssica i realista al teatre nord-americà. El teatre contemporani en llengua catalana i castellana.
- Altres dramaturgies: aproximació a la literatura dramàtica asiàtica i llatinoamericana.
Estratègies teatrals, interpretació i creació de textos teatrals
- Participació en la construcció compartida de la interpretació de les obres dramàtiques a través de discussions o converses literàries.
- Relació entre els elements constitutius del gènere dramàtic i la construcció del sentit de l'obra. Efectes en la recepció dels seus recursos expressius. La interacció amb el públic.
- Utilització d'informació social, històrica, cultural i artística per construir la interpretació de les obres i comprendre el lloc que ocupen en la tradició literària.
- Establiment de vincles intertextuals entre obres i altres manifestacions artístiques en funció de temes, tòpics, estructures i llenguatges. Elements de continuïtat i ruptura.
- Indagació entorn del funcionament del teatre com a artefacte ideològic determinant en la construcció dels imaginaris socials, posant l'accent principalment en la perspectiva de gènere.
- Expressió argumentada de la interpretació d'obres i fragments dramàtics, integrant els diferents aspectes analitzats i atenent els seus valors culturals, ètics i estètics. La ressenya teatral.
- Lectura expressiva i dramatització dels textos atesos els processos de comprensió i d'oralitat implicats i als trets essencials de la interpretació teatral.
- Creació de textos teatrals a partir de l'apropiació de les convencions del llenguatge literari i en referència a models donats (imitació, transformació, continuació, etc.).

B. RECEPCIÓ AUTÒNOMA D'OBRES RELLEVANTS DE LA LITERATURA DRAMÀTICA I PARTICIPACIÓ EN CONVERSES LITERÀRIES I EN INTERCANVIS DE RECOMANACIONS DESENVOLUPANT LES ESTRATÈGIES SEGÜENTS
- Selecció de les obres de manera autònoma i amb l'ajuda de recomanacions especialitzades.
- Participació activa en el circuit literari, lector i teatral en context presencial i digital.
- Definició dels gustos dramàtics personals, diversificant el corpus llegit o vist com a espectador o espectadora, atesos els circuits culturals del teatre.
- Expressió de l'experiència lectora o com a públic utilitzant un metallenguatge específic i elaboració d'una interpretació personal que atengui aspectes temàtics i estructurals, de realització escènica i de sistema estilístic.
- Mobilització de la pròpia experiència personal, lectora i teatral per establir vincles de manera argumentada entre l'obra llegida o observada i aspectes de l'actualitat, així com amb altres textos i manifestacions artístiques, incloses pràctiques culturals emergents.
- Recomanació de les lectures i posades en escena en suports variats, atenent aspectes temàtics, formals i intertextuals.